

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ
& ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ**

Ερ. Φ.: 290

6 ΙΟΥΝ. 2016

Ταχ. Δ/ση: Μπουμπουλίνας 20-22
Ταχ. Κώδ : 106 82
Τηλέφωνο : 2131322-362, 363, 368
Fax : 210-82.01.426
Email : tmnpke@culture.gr

ΠΡΟΣ: Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
ΚΟΙΝ: 1. Βουλευτή κ. Χάρη Θεοχάρη
2. Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
3. Υπουργείο Οικονομικών
4. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Θέμα: Απάντηση στη με αριθμό πρωτοκόλλου 4762/13.4.2016 Ερώτηση με θέμα:
«Σχεδιασμός για την διάσωση της παραδοσιακής ναυπηγικής τέχνης»

Σχετικό: Το με αριθμ. πρωτ. 1443/9.5.2016 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών – Αυτοτελές Τμήμα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου, με το οποίο μας διαβιβάστηκε η ως άνω Ερώτηση.

Σε απάντηση της με αριθμ. πρωτοκόλλου 4762/13.4.2016 Ερώτησης του Βουλευτή κ. Χάρη Θεοχάρη και σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσαν υπόψη μας οι αρμόδιες Υπηρεσίες μας, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Η Παραδοσιακή Ξυλοναυπηγική έχει ήδη ενταχθεί στο Εθνικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της χώρας μας (<http://ayla.culture.gr>). Στο σχετικό Δελτίο Στοιχείου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς μπορεί κανείς να βρει μια συνοπτική παρουσίαση τόσο της ιστορικής διάστασης της τέχνης στον ελλαδικό χώρο, όσο και μια αποτύπωση της σημερινής κατάστασης.

Με πρωτοβουλία της Δ/σης Νεότερου Πολιτιστικού Αποθέματος & Αύλης Πολιτιστικής κληρονομιάς συστάθηκε η Ομάδα Εργασίας για την Προστασία και την Ανάδειξη των Παραδοσιακών Σκαφών και της Ξυλοναυπηγικής Τέχνης (ΑΔΑ: ΩΠ07Γ-ΝΕΜ), στην οποία συμμετέχουν, εκτός από εκπρόσωπους της Υπηρεσίας και άλλων δημόσιων οργανισμών που σχετίζονται με το θέμα, και εκπρόσωποι φορέων καθώς και αναγνωρισμένου κύρους επιστήμονες με ερευνητικό έργο σχετικό με τη μελέτη και προστασία της παραδοσιακής ξυλοναυπηγικής.

Σκοποί της Ομάδας Εργασίας είναι:

- Η συνδρομή στην αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού & Αθλητισμού προκειμένου να εκπονηθούν αυτοψίες σε σκάφη που έχουν χαρακτηριστεί ή πρόκειται να χαρακτηριστούν μνημεία του νεότερου πολιτισμού. Έχει αρχίσει η συστηματική καταγραφή και αποτύπωση της κατάστασης των πλοίων-χαρακτηρισμένων μνημείων με βάση τις προβλέψεις του Ν. 2028/2002 με ευθύνη της Ομάδας Εργασίας, η οποία έχει επεξεργαστεί σχετικό Δελτίο Καταγραφής για την τεκμηρίωση και την όσο γίνεται πληρέστερη αποτύπωση της κατάστασης που βρίσκεται κάθε ένα από τα σκάφη της κατηγορίας αυτή.

- Η δημιουργία Μητρώου ξύλινων παραδοσιακών σκαφών με ιδιαίτερη πολιτισμική αξία, στο οποίο θα αποτυπώνεται η κατάσταση των παραδοσιακών σκαφών που έχουν απομείνει. Στο Μητρώο αυτό θα περιλαμβάνονται τα σκάφη με πολιτιστική και ιστορική αξία, ανεξάρτητα από το αν είναι χαρακτηρισμένα μνημεία ή όχι, θα περιγράφονται οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν και πώς μπορούν οι αρμόδιες αρχές να παρέμβουν προκειμένου να μην

έχουν την τύχη τόσων και τόσων παραδοσιακών σκαριών που «κόπηκαν» ή αφέθηκαν να αργοπεθαίνουν.

- Η διατύπωση έγκυρης γνώμης για την πολιτισμική αξία σκαφών που απειλούνται με καταστροφή και την κατά περίπτωση εισήγηση δράσεων διάσωσής τους.

- Ο καθορισμός προδιαγραφών που πρέπει να πληρούν τα εργαστήρια που θεωρείται ότι ασκούν την «παραδοσιακή ναυπηγική τέχνη», καθώς και η δημιουργία μητρώου των εργαστηρίων αυτών. Υπενθυμίζεται ότι η τότε Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς το 2007 είχε προχωρήσει στην απογραφή των παραδοσιακών ξυλοναυπηγείων, καθώς και των εν ενεργεία και βετεράνων ξυλοναυπηγών που βρίσκονταν τότε στη ζωή. Σήμερα η εργασία αυτή αποτελεί μια βάση για τη χαρτογράφηση των φορέων της ξυλοναυπηγικής τέχνης, που οπωσδήποτε όμως χρειάζεται ενημέρωση/ επικαιροποίηση, κάτι που με τη συνδρομή της Ομάδας Εργασίας αναμένεται να επισπευσθεί.

- Η διοργάνωση εκστρατειών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού για τη διάσωση των σκαφών, αλλά και για την αξία της ξυλοναυπηγικής τέχνης ως κοινωνικού πόρου και ως πολιτισμικού αγαθού.

Η Υπηρεσία με τη συνδρομή της Ομάδας Εργασίας μερίμνησε για την αναγνώριση της δυνατότητας των ιδιοκτητών σκαφών που είναι χαρακτηρισμένα ως μνημεία με βάση τις προβλέψεις του Ν. 3028/2002 να μετατρέπουν τα σκάφη τους σε τουριστικά, χωρίς να χρειάζεται να αναγνωριστούν ως «παραδοσιακά» από τις επιτροπές του Υπουργείου Ναυτιλίας (Ν. 4256/2014 «Τουριστικά πλοία και άλλες διατάξεις», καθώς και για την Υπουργική Απόφαση 4200/08/15 (ΦΕΚ 92/Β/20.1.2015) «Καθορισμός των απαιτούμενων δικαιολογητικών, καθώς και των ειδικότερων τεχνικών και λεπτομερειακών κριτηρίων για τον χαρακτηρισμό επαγγελματικού ή ιδιωτικού πλοίου αναψυχής ως παραδοσιακού»). Μέχρι τότε τα χαρακτηρισμένα ως μνημεία με βάση τις προβλέψεις του Ν. 3028/2002 σκάφη από το Υπουργείο Πολιτισμού, μολονότι επιλεγμένα με αυστηρές διαδικασίες και κριτήρια, δεν αναγνωρίζονταν ως ιδιαίτερη κατηγορία σκαφών από το Υπουργείο Ναυτιλίας.

Ιδιαίτερη μέριμνα επιδεικνύει η Υπηρεσία προκειμένου να προετοιμαστεί κατά τον πληρέστερο δυνατό τρόπο η υποψηφιότητα για ένταξη της Παραδοσιακής Ξυλοναυπηγικής στον Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας που χρειάζεται άμεση προστασία (UNESCO). Σημειώνεται ότι με βάση τη διεθνή Σύμβαση για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003) η υποβολή φακέλου υποψηφιότητας για την εγγραφή στοιχείου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς στον συγκεκριμένο κατάλογο απαιτεί την επεξεργασία εκ μέρους του κράτους-μέλους που υποβάλει τον φάκελο ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης του πολιτισμικού αγαθού που βρίσκεται σε κίνδυνο και μάλιστα άμεσο.

Ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο του σχεδίου προστασίας της παραδοσιακής Ξυλοναυπηγικής είναι η δημιουργία δομών εκπαίδευσης και μαθητείας νέων ξυλοναυπηγών και συναφών ειδικοτήτων, καθώς χωρίς οργανωμένο πλαίσιο μαθητείας είναι πλέον δύσκολο να δημιουργηθούν νέοι ξυλοναυπηγοί, και κατά συνέπεια η τέχνη δεν θα έχει μέλλον. Εξάλλου, δεν νοείται ολοκληρωμένο σχέδιο προστασίας, χωρίς μέριμνα για τη μετάδοση της τέχνης στις νεότερες γενιές. Η Υπηρεσία βρίσκεται σε προχωρημένες επαφές με τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων, και βρίσκεται στη διαδικασία σύστασης κοινής ομάδας εργασίας, ώστε να αποκτήσει σάρκα και οστά μια σύγχρονη σχολή μαθητείας στην Ξυλοναυπηγική.

Το ΥΠ.ΠΟ.Α με απόφασή του (ΑΔΑ: Β4ΩΖΓ-ΒΥΙ) ενέκρινε τη Μουσειολογική Μελέτη του Μουσείου Ναυτικών και Ναυπηγικών Τεχνών Αιγαίου, το οποίο εκτελείται δια του Δήμου Σάμου και είναι ενταγμένο στο Περιφερειακό Πρόγραμμα ΕΣΠΑ της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (έργο-γέφυρα/ phasing 2014-2020).

Επιπλέον, προτίθεται να υποστηρίξει στο ΕΣΠΑ 2014-2020 προτάσεις των Υπηρεσιών του για την ένταξη δράσεων εκπαίδευσης – κατάρτισης στον κλάδο των παραδοσιακών ναυπηγικών τεχνών. Σε περίπτωση που υπάρχει η δυνατότητα οι δράσεις αυτές να φιλοξενηθούν σε υποδομές προσβάσιμες για το κοινό, ώστε να είναι επισκέψιμες, τότε θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο προγραμμάτων Πολιτιστικού Τουρισμού. Σημειώνουμε πάντως ότι η υποβολή σχετικής πρότασης σε Επιχειρησιακό Πρόγραμμα θα εξαρτηθεί, σε κάθε περίπτωση, από τη διαθέσιμη χρηματοδότηση, σε συνδυασμό, πάντα, με το αν η πρόταση πληροί τα απαιτούμενα κριτήρια ωριμότητας και επιλεξιμότητας.

Η διάσωση ωστόσο της παραδοσιακής ναυπηγικής τέχνης ως άυλης γνώσης, των σύγχρονων μνημείων που παράγει και των εγκαταστάσεων μέσα στις οποίες αυτή υλοποιείται, βγαίνει εκτός των ορίων της αρμοδιότητας της Υπηρεσίας και άπτεται

γενικότερων χωροταξικών διατάξεων. Σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/48604/3385/5-9-2003 για τον «Χαρακτηρισμό Ναυαγίων ως Πολιτιστικών Αγαθών» (ΦΕΚ 1701/19-11-2003), προϋπόθεση για να χαρακτηριστεί ένα ναυάγιο ως μνημείο με την έννοια του Αρχαιολογικού Νόμου είναι καταρχήν να έχουν παρέλθει τουλάχιστον 50 έτη από την ημερομηνία βύθισής του, ανεξάρτητα ωστόσο του γεγονότος αν το σκαρί αυτό εμπεριέχει στοιχεία παραδοσιακής ναυπηγικής ή όχι. Από την άλλη πλευρά η νομοθεσία που διέπει την απόσυρση παλαιών επαγγελματικών σκαφών, πολλά από τα οποία δύνανται να χαρακτηριστούν ως «παραδοσιακά», επιβάλλει το «κόψιμό» τους δηλ. την καταστροφή τους.

Η Αρχαιολογική Νομοθεσία (3028/2002) δια των άρθρων 2 και 6 παρέχει τη δυνατότητα του χαρακτηρισμού ως νεότερων πολιτιστικών μνημείων των εγκαταστάσεων των παραδοσιακών ναυπηγείων ακόμα και αν η χρονολόγησή τους δεν υπερβαίνει τα 100 έτη. Οι εγκαταστάσεις αυτές, εξ ορισμού καταλαμβάνουν χώρους αιγιαλού και παραλίας και συχνά προϋπάρχουν των σχετικών νόμων που διέπουν τη χωροθέτησή τους. Ως εκ τούτου θεωρούμε ότι θα πρέπει να υπάρξουν ανεξάρτητες χωροταξικές διατάξεις που να διαχωρίζουν τα παραδοσιακά ναυπηγεία από τα συμβατικά.

Η Υπηρεσία, παρότι διαθέτει καταρτισμένο επιστημονικό προσωπικό που είναι σε θέση να μελετήσει και να κατανοήσει ιστορικά και αρχαιολογικά την μορφή, τη δομή, τα υλικά και την συμβολική των αρχαίων και μεσαιωνικών ναυπηγικών τεχνουργημάτων, δεν πλαισιώνεται ωστόσο από εξειδικευμένους ναυπηγούς που μπορούν σε σύγχρονα ξύλινα σκαριά να κατονομάσουν τι μπορεί να θεωρηθεί παραδοσιακό και τι όχι και με ποια κριτήρια.

Επίσης, θεωρούμε ότι η διατήρηση και προστασία της παραδοσιακής ναυπηγικής δεξιότητας, των τεχνουργημάτων της και των χώρων μέσα στους οποίους αυτή συντελείται εντάσσεται στις αρμοδιότητες του ΥΠΠΟΑ, δεν μπορεί ωστόσο να υλοποιηθεί με μονομερείς ενέργειες ενός μόνο Υπουργείου. Απαιτείται στενή σύμπραξη και των Υπουργείων Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, Οικονομικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας προκειμένου να χαραχθεί μία γενικότερη πολιτική που θα οδηγήσει στη διάσωση της παραδοσιακής ναυπηγικής τέχνης.

Ο Υπουργός
Πολιτισμού και Αθλητισμού
ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΜΠΑΛΤΑΣ

Εσωτερική Διανομή:

1. ΔΝΠΑΑΠΚ
2. ΕΥΤΟΠ
3. Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων
- 4.

Ακριβές Αντίγραφο

Η Προϊσταμένη του Τμήματος της Γραμματείας,
Αρχείου και Ενημέρωσης Κοινού

Α. ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΣ